

KONFERENCJA „MULTIMEDIA A ŹRÓDŁA HISTORYCZNE W NAUCZANIU I BADANIACH”,

LUBLIN 18–19 PAŹDZIERNIKA 2012

Dokonująca się w XX w. rewolucja naukowo-technologiczna nieprzerwanie trwa i dzieje się na naszych oczach. Niezwykle dynamiczne przemiany w sferach informacyjno-komunikacyjnych są następstwem powszechnej komputeryzacji i wszechobecnej technologii cyfrowej. Zmiany te widoczne są we wszystkich aspektach życia społecznego. Nie ominęły one także nauk historycznych. Komputer, a wraz z nim tzw. nowe media, czyli m.in. Internet, gry komputerowe, witryny WWW, DWD i CD-ROM, książki elektroniczne, fotografie cyfrowe⁴⁴ znalazły się w obszarze zainteresowań przedstawicieli wszystkich dyscyplin historii. Efektem tego było kilka konferencji naukowych, podczas których dyskutowano nad możliwością zastosowania komputera i jego narzędzi w badaniach historycznych i nauczaniu historii. Pokłosem dyskusji historyków, metodologów i dydaktyków historii oraz archiwistów stało się pięć zbiorowych publikacji naukowych, poświęconych temu zagadnieniu⁴⁵.

Pewnego rodzaju kontynuacją dyskursu nad wykorzystaniem nowych technologii w nauce historycznej stała się interdyscyplinarna konferencja naukowa „Multimedia a źródła historyczne w nauczaniu i badaniach”, zorganizowana przez Zakład Archiwistyki oraz Zakład Edukacji Historycznej i Dziedzic-

---

⁴⁴ D. McQuail, *Teoria komunikowania masowego*, Warszawa 2007; L. Manovich, *Język nowych mediów*, Warszawa 2006.

⁴⁵ *Metody komputerowe w badaniach i nauczaniu historii. Materiały I Sympozjum Polskiego Oddziału Association for History and Computing i Komisji Metod Komputerowych Polskiego Towarzystwa Historycznego, Poznań 25–26 listopada 1994 r.*, pod red. B. Ryszewskiego, Toruń 1995; *Metody komputerowe w badaniach i nauczaniu historii. Materiały II Sympozjum Polskiego Oddziału Association for History and Computing, Komisji Metod Komputerowych Polskiego Towarzystwa Historycznego, Poznań 1 i 2 grudnia 1995 r.*, pod red. B. Ryszewskiego, Toruń 1997; *Multimedia w edukacji historycznej i społecznej*, pod red. J. Rulki, B. Tarnowskiej, Bydgoszcz 2002; *Historyk – archiwista – komputer. Historyk a nowoczesny system informacji archiwalnej*, pod red. R. Degena, H. Robótki, Toruń 2004; *Metody komputerowe w badaniach i nauczaniu historii*, pod red. K. Narojczyka, B. Ryszewskiego, Olsztyn 2005.

twą Kulturowego Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Współorganizatorem było Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra”. Konferencja odbyła się w dniach 17–18 października 2012 r. w Lublinie.

Pierwszą część obrad poprowadził prof. Krzysztof Skupieński z Zakładu Archiwistyki IH UMCS. W ramach otwarcia konferencji głos zabrali kolejno dziekan Wydziału Humanistycznego UMCS prof. Robert Litwiński i dyrektor Instytutu Historii UMCS prof. Dariusz Słapek.

Jako pierwszy z referatem *System multimedialny w nauczaniu historii – teoria i praktyka* wystąpił nestor polskiej dydaktyki historii, prof. Adam Suchoński z Uniwersytetu Opolskiego, który przypomniał różne definicje koncepcji kształcenia multimedialnego, uznając za optymalną tę stworzoną przez Wacława Strykowskiego. Prof. A. Suchoński zakwestionował dotychczas często stosowany podział środków dydaktycznych na tradycyjne i nowoczesne. Podał też kilka przykładów mylnego i niewłaściwego stosowania multimedii w nauczaniu. Referat zakończył prezentacją obrazów podwójnych jako środków dydaktycznych w nauczaniu historii.

Następnie głos zabrał prof. Krzysztof Narajczyk z Zakładu Archiwistyki, Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Instytutu Historii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W swym referacie pt. *Technologia rozpoznawania twarzy (face recognition) w warsztacie badawczym historyka. Stan i perspektywy* podał interesujące dane, dotyczące przyrostu liczby fotografii w dobie aparatu cyfrowego i odsetka zdjęć, na których znajdują się sylwetki ludzi (60%). Prof. K. Narajczyk zaznaczył, że traktowanie fotografii jako źródeł historycznych wymaga ich krytyki, której elementem jest m.in. rozpoznawanie twarzy. Następnie zostały przedstawione różne formy opisu zdjęć oraz zaprezentowane programy i bazy służące rozpoznawaniu osób.

Dr Piotr Dymmel, dyrektor Archiwum Państwowego w Lublinie i adiunkt w Zakładzie Archiwistyki IH UMCS, w wystąpieniu *Elektroniczne edycje źródeł historycznych – stan i perspektywy rozwoju* przypomniał definicje edytorstwa, jego zakres, rodzaje, cele i korzyści dla historyków. Istotą rozważań P. Dymmela były możliwości wykorzystania technik informatycznych w edytorstwie źródeł historycznych. Wyróżnił on kilka rodzajów edycji elektronicznych: reedycje (reprinty), edycje elektroniczne, digitalizację, bazy danych i edycje łączone.

Kolejny referat *Prasa lokalna jako źródło historyczne, w tym wydania internetowe i sposoby jej wykorzystanie w nauczaniu historii najnowszej* przedstawiła prof. Bogumiła Burda, kierownik Zakładu Dydaktyki Historii IH Uniwer-

sytetu Zielonogórskiego. W jego przygotowaniu udział wzięli także doktoranci: mgr Danuta Nowak, mgr Daria Chmielowiec i mgr Jeremy Pomeroy. Prof. B. Burda wskazała na funkcję prasy jako źródła historycznego, omówiła jej historię w odniesieniu do ziemi lubuskiej. Wystąpienie zamknęła charakterystyka najważniejszych regionalnych i lokalnych gazet i czasopism województwa lubuskiego.

Prof. Barbara Kubis, kierownik Zakładu Dydaktyki Historii i Wiedzy o Społeczeństwie IH Uniwersytetu Opolskiego, w referacie *Literatura dokumentu osobistego jako źródła historycznego w szkolnej edukacji – rola multimedialnych* mówiła w pierwszej kolejności o konieczności uatrakcyjniania procesu nauczania historii i oddziaływania na wyobraźnię dzieci. Jej zdaniem istotną rolę odgrywają w tej materii pełne przeżyć i emocji dokumenty osobiste. O tym, jak można połączyć tę formę przekazu z nowymi mediami, świadczył wyemitowany przez referentkę, a przygotowany przez studentów amatorski film *Józef Ignacy Kraszewski*.

Po krótkiej przerwie kawowej sesję poprowadził prof. Krzysztof Narojczyk.

Pierwszym wystąpieniem był referat dr Teresy Maresz z Zakładu Dydaktyki Historii i Edukacji Europejskiej IH Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy *Papierowy czy elektroniczny podręcznik szkolny źródłem informacji oraz źródłem historycznym na temat dziejów sąsiadów Polski*. Prelegentka zwróciła uwagę na problem definicji tego środka dydaktycznego, a następnie poruszyła cele i korzyści, wynikające z jego stosowania. Zdaniem dr T. Maresz odpowiada on ogólnoswiatowym trendom i jest efektem nadszycia za nowym pokoleniem, dla którego stanowi bardziej atrakcyjną formę niż podręcznik papierowy. E-podręczniki, aby spełniały swoje funkcje, powinny według referentki łączyć różne media.

W referacie *Wirtualne muzea narzędziem wspomagającym edukację historyczną* dr Małgorzata Machałek z Muzeum Narodowego w Szczecinie wykazała dobitnie, że multimedia i Internet odgrywają istotną rolę w działalności edukacyjnej muzeów. Wirtualne wystawy i spacerki dają możliwość samodzielnego zwiedzania wielu tego typu placówek. Niektóre z muzeów na portalach internetowych prezentują część swych zbiorów, aby zachęcić do zwiedzenia realnej ekspozycji. Inne prezentują zbiory w całości. Istnieje także grupa wirtualnych muzeów, które jeszcze nie powstały jako rzeczywiste placówki. Dr M. Machałek w swym wystąpieniu odnosiła się głównie do przykłądu Muzeum Powstania Warszawskiego.

Dr Maciej Janik z Instytutu Historii Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie przedstawił *Formy prezentacji regionalnego zasobu źródłowego w Internecie*, posługując się przykładem regionu częstochowskiego. W oparciu o przeprowadzone badania zauważył, że w sieci prezentowane są przede wszystkim fotografie, w mniejszym stopniu inne źródła, takie jak m.in. zaletki epigrafiki czy rękopisy. W zakresie zamieszczania w Internecie źródeł historycznych wyróżnił on kilka rodzajów inicjatyw: ponadregionalne, makroregionalne, regionalne i mikroregionalne. Wszystkie tego typu przedsięwzięcia zdaniem referenta służyć mają kształtowaniu kultury źródłoznawczej.

Po przerwie obiadowej obrady wznowiono pod przewodnictwem prof. Bogumiły Burdy.

W referacie *Głębokie linkowanie w Internecie jako podstawa kreatywnej działalności dla historyka* dr Arūnas Vyšniauskas, docent z Uniwersytetu Wileńskiego, wymienił znane już „portale linków”, jak np. *PhilPapers.org*, i przedstawił własne projekty internetowe: *Baltia.eu*, *Ling.lt*, *Wilna.de.vu*. Na tym tle omówił problemy związane z systematycznym linkowaniem do źródeł historycznych i innych materiałów w sieci. Zdaniem autora głębokie linkowanie w Internecie oraz kreatywne powiązanie wybranych z sieci materiałów poprzez system hiperłączy staje się nowym instrumentem badawczym i dydaktycznym oraz otwiera nowe możliwości w badaniach historycznych.

Referat dr Józefa Brynkusa z Zakładu Edukacji Historycznej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie pt. *Globalizacja poznania historycznego – znaczenie mediów* zwrócił uwagę na fakt, że masowe pojawienie się historii w mediach jest wynikiem demokratyzacji kraju i czerpania wzorców z państw zachodnich. Młode pokolenie bardzo chętnie używa mediów do upamiętniania wydarzeń, nie jest jednak przygotowane do ich wykorzystania jako źródeł wiedzy, brak jest bowiem świadomości, że są to środki często manipulowane. Dr J. Brynkus podkreślił rewolucyjny charakter mediów w dziedzinie historii, które burzą postrzeganie przeszłości jako świętości, będącej obiektem celebracji historyków.

Mgr Marcin Buczek z Archiwum Państwowego w Lublinie w swym wystąpieniu *Portal internetowy „szukajwarchiwach.pl” narzędziem popularyzacji wiedzy o zasobie Archiwum Państwowego w Lublinie* zaprezentował tę niezwykle ciekawą i nowatorską inicjatywę informacyjno-popularyzatorską. Omówiona wyszukiwarka internetowa jest jednym z elementów Zintegrowanego Systemu Informacji Archiwalnej (ZOSIA). Jest to także miejsce, w którym prezentowane są skany materiałów archiwalnych. Mgr M. Buczek podał też

niecio informacji na temat historii portalu i szczegółów procesu digitalizacji. Istotną częścią wystąpienia była prezentacja omawianego narzędzia.

Dawne i współczesne formy komunikacji społecznej jako element edukacji historycznej na IV etapie kształcenia – to tytuł referatu dr Małgorzaty Szymczak z Zakładu Dydaktyki Historii IH Uniwersytetu Zielonogórskiego, w którym szczególnie wnikliwie zbadany został wątek tematyczny *Język, komunikacja i media* w ramach przedmiotu *Historia i społeczeństwo. Dziedzictwo epok*. Jego celem jest m.in. kształtowanie u ucznia zdolności potrzebnych do charakteryzowania najważniejszych instytucji i środków technicznych komunikacji językowej od oświecenia po czasy najnowsze. Dzięki niemu uczeń rozumie fenomen kultury masowej i rolę mediów w jej różnorodnych formach.

Dr Jana Chańko, kierownik Pracowni Dydaktyki i Technologii Informacyjnej IH Uniwersytetu Łódzkiego, w swym wystąpieniu *Wykorzystanie Internetu w dydaktyce historii* zwrócił uwagę na fakt, że nauczyciele przestają być dla ucznia podstawowym źródłem wiedzy. Współcześnie rolę tę przejął Internet, który poza szeregiem zalet niesie też ze sobą pewne zagrożenia. Dr J. Chańko zauważył, że korzystanie z tego medium kształtuje zupełnie nowy rodzaj ucznia niż dotychczas. Następnie omówił metody nauczania historii, w których można zastosować Internet, i zaprezentował wybrane strony WWW nauczycieli.

Nadzwyczaj ciekawy był referat dr Joanny Górskiej z Zakładu Metodologii i Dydaktyki Historii IH Uniwersytetu Śląskiego: *Czy komiks może być źródłem wiedzy historycznej. Wybrane przykłady*. Referentka skupiła się przede wszystkim na bardzo popularnej francuskiej serii komiksowej Asterix i Obelix, prezentując jej walory dydaktyczne. Komiks, zdaniem dr J. Górskiej, może być bardzo wartościowym środkiem dydaktycznym, który pobudza uczniów do zadawania pytań, do weryfikacji historycznych i fikcyjnych elementów komiksowej narracji. Ta forma literacka edukować może także poprzez dostarczanie bezpośrednich informacji dotyczących epoki.

Po krótkiej przerwie przewodnictwo nad ostatnią częścią obrad w pierwszym dniu konferencji objęła prof. Krystyna Wróbel-Lipowa.

Mgr Joanna Chojecka, Dyrektor Archiwum Państwowego w Koszalinie, w swym referacie („*Umieć czytać historię*”. *Formy popularyzacji źródeł historycznych w Archiwum Państwowym w Koszalinie*) zauważyła, że archiwa muszą szukać użytkownika nastawionego na przeżywanie. Następnie przedstawiła różne formy prezentacji źródeł historycznych, wykorzystywanych przez Archiwum Państwowe w Koszalinie. Omawiając rozmaite inicjatywy educa-

cyjne tej placówki, podkreśliła, że wiele z nich koszalińskie archiwum organizuje przy współpracy z polskimi i niemieckimi instytucjami, samorządami i stowarzyszeniami.

Genealogia w Internecie. Przykłady baz i źródeł dostępnych w sieci to tytuł wystąpienia dr. Piotra Szkutnika z Katedry Historii Historiografii i Nauk Pomocniczych Historii IH Uniwersytetu Łódzkiego. W dobie rosnącego zainteresowania genealogią coraz więcej projektów internetowych poświęconych jest tej nauce pomocniczej historii. Przedmiotem rozważań dr. P. Szkutnika były zarówno archiwalne bazy danych (PRADZIAD, ZOSIA), jak i *stricte* genealogiczne portale internetowe: np. *genealodzy.pl* czy *ornatowski.com*. Genealogiczne serwisy zawierają skany dokumentów, fotografie, rozmaite wykazy, ale także kompendia i poradniki dotyczące poszukiwań przodków.

Kolejną prelegentką była mgr Bożena Koszel-Pleskaczuk z Archiwum Uczelnianego Politechniki Białostockiej. W referacie *Informatyzacja archiwum Politechniki Białostockiej krokiem do wieloaspektowego wykorzystania zasobu archiwalnego* przybliżyła historię, strukturę i działalność tej uczelni, a następnie zasób i zadania jej archiwum zakładowego. Istotą wystąpienia było przedstawienie korzyści, wynikających z komputeryzacji archiwum, zwłaszcza w zakresie usprawnienia organizacji pracy i właściwego wykorzystania jego zasobu. Mgr B. Koszel-Pleskaczuk wiele uwagi poświęciła też roli stron internetowych w działalności archiwów, eksponując ich wpływ na zmianę wizerunku tych placówek.

Jako przedostatni w pierwszym dniu konferencji wystąpił mgr Paweł Derecki z IH Uniwersytetu Warszawskiego. Pierwszym elementem jego referatu *Nowe media w warsztacie badacza i wykładowcy historii* była komparatystyczna analiza wybranych zapisów *Strategii rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013*, dotyczących udziału nowych technologii w procesie edukacji Polaków, z publikowanymi *Raportami Horizo*; analiza ta wykazała przepaść dzielącą Polskę od reszty świata. Mgr P. Derecki wspomniał także o wyspiarskich wortalach, prezentujących realizację projektów archeologicznych, ochrony zabytków, czy postaci wczesnośredniowiecznych herosów.

Pierwszy dzień obrad zamknął referat *Między źródłoznawstwem a technologią informacyjną – problematyka dokumentu elektronicznego w nauczaniu archiwistów i records managerów*, wygłoszony przez dr Małgorzatę Wnuk z Zakładu Archiwistyki IH UMCS. Niezaskakujące było stwierdzenie, że technologia informacyjna w kształceniu studentów archiwistyki i zarządzania dokumentacją na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej jest wszech-

obecna. Referentka poparła je omówieniem wykorzystywanych na zajęciach projektów ICARUS (International Centre for Archival Research). Następnie dr M. Wnuk przybliżyła projekt Archiwum Państwowego w Lublinie – „Lublin w dokumencie”.

Finałem pierwszego dnia obrad był uroczysty bankiet, na którym kontynuowano ożywione dyskusje przeniesione z sali konferencyjnej.

Pierwszą część konferencji w dniu 19 października poprowadził dr Tomasz Matuszak. Otworzył ją referat prof. Danuty Konieczki-Śliwińskiej z Zakładu Dydaktyki Historii IH Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu – *Multimedia w dydaktyce historii. Definicje, typologie, zastosowania*. Prelegentka, odwołując się do koncepcji kształcenia multimedialnego, zwróciła uwagę na korzyści z niego wynikające, zwłaszcza w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych. Przypomniała też o praktykowanej w latach 1999–2009 edukacyjnej ścieżce multimedialnej. Prof. D. Konieczka-Śliwińska przestrzegła przed uleganiem fetysyzacji multimediiów.

Referat dr Agnieszki Chłosty-Sikorskiej z Katedry Edukacji Historycznej IH Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie *Rejestr bieżących wydarzeń. Polskie Kroniki Filmowe jako źródło wspomagające proces nauczania na lekcjach historii* (odczytany przez dr Urszulę Kicińską) w szczegółowy sposób przedstawił walory dydaktyczne filmów dokumentalnych w edukacji historycznej. Wspomniany środek dydaktyczny pozwala budować emocjonalny stosunek do faktów, zmusza do oceny wydarzeń i przyjęcia określonych postaw oraz oddziałuje na różne zmysły. Polskie Kroniki Filmowe ukazują także propagandowy język oraz sposób manipulacji informacją przez władze komunistyczne.

Tematem wystąpienia dr Ilony Florczak i dr. Tomasza Pietrasa, reprezentujących Katedrę Historii Historiografii i Nauk Pomocniczych IH Uniwersytetu Łódzkiego, była *Wikipedia – źródło wiedzy dla historyków? Uwagi na temat przydatności encyklopedii internetowych w nauczaniu historii (ze szczególnym uwzględnieniem nauk pomocniczych historii)*. Referenci omówili dydaktyczną wartość encyklopedii internetowych „Wiem”, „Encyklopedii Powszechnej PWN”, „Internautica”. Przede wszystkim skupili się na genezie, funkcjonowaniu i zawartości Wikipedii. Zdaniem prelegentów portal ten, choć zawiera wiele błędów i nieścisłości, może być przydatny w nauczaniu historii, ucząc m.in. krytyki i weryfikacji informacji.

Dr Piotr Trojański, adiunkt w Katedrze Edukacji Historycznej IH Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, w referacie zatytułowanym *Relacje audiowizualne z kolekcji USC Shoah Foundation Institute w Los Angeles jako*

źródło wiedzy i środek dydaktyczny do nauczania o Holokauście nakreślił genezę tych zbiorów, która związana jest z produkcją filmu *Lista Schindlera* Stevena Spielberga. Kolekcja obejmuje 51 696 relacji (w 34 językach) ocalałych z Holokaustu, świadków, ratujących Żydów, itd. Dr P. Trojański omówił działalność fundacji, która dotyczy także innych zbrodni ludobójstwa. Skupił się on na działalności edukacyjnej i udostępnianiu kolekcji, prezentując jej walory dydaktyczne.

Po przerwie kawowej dalszą część obrad, prowadzonych przez prof. Danutę Konieczkę-Sliwińską, zainaugurował dr Wojciech Ziomek, przedstawiciel Pracowni Dydaktyki i Technologii Informacyjnej IH Uniwersytetu Łódzkiego, z referatem *Wolne oprogramowanie (Ubuntu 11.04) w badaniach i dydaktyce historii. Możliwości zastosowań*. W tym niezwykle specjalistycznym wystąpieniu zostały zaprezentowane zalety systemu nowoczesnego oprogramowania Linux oraz jednej z jego dystrybucji, czyli Ubuntu, a następnie perspektywy ich wykorzystania w dydaktyce historii.

Dr Urszula Kicińska z Katedry Edukacji Historycznej IH Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie przedstawiła referat *Gry edukacyjne jako forma aktywizowania uczniów w nauczaniu historii*. Zdaniem prelegentki gry są środkiem transmisji kultury. Zawierając elementy grozy, przygody, tajemnic, zjawisk magicznych i nadprzyrodzonych, odwołują się do emocji dzieci i młodzieży. Uczestnictwo ucznia w akcji pozwala na utożsamianie się z poszczególnymi typami bohaterów, kreowanych przez gry. Daje to możliwość kształtowania systemu wartości i postaw. Dr U. Kicińska omówiła też różne rodzaje gier.

Kolejny z prelegentów, mgr Marek Krzykała z Archiwum Państwowego w Lublinie, wygłosił referat *Galeria Jezuicka 13 – Archiwum z zupełnie innej beczki*. Była to prezentacja niezwykle ciekawej, nowatorskiej i humorystycznej inicjatywy lubelskiego archiwum w zakresie popularyzacji jego zasobu. Mgr M. Krzykała przybliżył stronę techniczną tego wirtualnego przedsięwzięcia i jego genezę, związaną z wystawą *Curiosa w archiwach państwowych*. Kilkukrotnie podkreślił, że siłą sprawczą powstania *Galerii Jezuicka 13* była pasja pracowników archiwum, zaangażowanych w wyszukiwanie niezwykłych pod względem treści lub formy archiwaliów i zamieszczanie ich skanów na stronie galerii.

Swoistą kontynuacją poprzedniego wystąpienia był referat *Edukacyjne projekty multimedialne realizowane przez Archiwum Państwowe w Lublinie* mgr Agnieszki Konstankiewicz, również reprezentującej lubelskie archiwum. Prelegentka przedstawiła podstawy prawne działalności edukacyjnej archiwów

państwowych w Polsce, przypomniała pojęcie, zakres i formy tego obszaru funkcjonowania archiwów. Następnie zostały omówione multimedialne przedsięwzięcia edukacyjne Archiwum Państwowego w Lublinie: „Polska.pl (Skarby Archiwów Polskich)”, „Euridice”, „Lublin w dokumencie”, prezentacja „Żydzi Lubelscy” oraz jeszcze nieudostępniiona w sieci galeria „Znani Polacy”.

Ostatnim przed przerwą obiadową wystąpieniem był referat *Multimedia a funkcja edukacyjna archiwów. Przypadek kielecki* mgr Huberta Mazura z Archiwum Państwowego w Kielcach, który przybliżył edukacyjną działalność tej placówki, opartą na zastosowaniu multimediiów. Wśród zaprezentowanych inicjatyw znalazły się „Wirtualny Spacer po archiwum”, prezentacje multimedialne, a przede wszystkim pionierski w polskich archiwach projekt „Lekcje archiwalne on-line”. Prelegent skoncentrował się na ukazaniu korzyści, płynących z tego typu przedsięwzięć. Archiwalne projekty multimedialne nie tylko popularyzują zasób i promują archiwa, ale mogą być przydatne w edukacji historycznej.

Referat dr Ewy Puls z Zakładu Dydaktyki Historii i Edukacji Europejskiej IH Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy otworzył ostatnią część obrad, prowadzoną przez dr. Piotra Dymmela. Tytuł wystąpienia brzmiał *Multimedia w edukacji regionalnej na przykładzie Pałacu Młodzieży w Bydgoszczy*. Prelegentka zreferowała projekt „Bydgoszcz – moja mała Ojczyzna” oraz zajęcia historyczne prowadzone w Pałacu Młodzieży. Ich zadaniem jest rozbudzanie zainteresowania dziejami regionu m.in. dzięki wykorzystaniu atrakcyjnych dla uczniów form kontaktu ze źródłami takich, jak np. tablica interaktywna.

Przedmiotem wystąpienia dr Tomasza Matuszaka, Dyrektora Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim, była *Strona internetowa archiwum państwowego nową formą popularyzacji i korzystania z zasobu archiwalnego*. W pierwszej kolejności został zaprezentowany portal Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych. Istotą rozważań dr. T. Matuszaka była witryna internetowa Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim. Pokazał on spełniające funkcje edukacyjne zakładki tej strony, m.in. „Wirtualny Spacer po Archiwum”, „Wystawy on-line”, „Publikacje”, „Kronikę Wydarzeń”.

Dr Aneta Pieniądz, adiunkt w Zakładzie Historii Średniowiecznej IH Uniwersytetu Warszawskiego, przedstawiła referat *Narzędzia multimedialne w nauczaniu podstaw warsztatu historyka-mediewisty: możliwości i ograniczenia*. Omówiła w nim różne formy udostępniania średniowiecznych dokumentów na portalach internetowych. Wśród nich wymieniła biblioteki

cyfrowe oraz specjalistyczne portale naukowe, zarówno polskie, jak i zagraniczne (francuskie i brytyjskie), skupiając się na prezentacji narzędzi, służących do pracy z dokumentem.

Dr Dariusz Szewczuk wygłosił referat pt. *Wykorzystanie multimediiów w realizacji projektu www.praktyki.wh.umcs.lublin.pl*, który przygotował wraz ze swoimi współpracownikami z Zakładu Edukacji Historycznej i Dziedzictwa Kulturowego IH UMCS, dr Joanna Bugajską-Więcławską i dr Mariuszem Auszem.

Konferencja *Multimedia a źródła historyczne w nauczaniu i badaniach* poprzez swój interdyscyplinarny charakter skupiła przedstawicieli różnych środowisk nauki historycznej. Najliczniej byli reprezentowani dydaktycy historii, którzy skoncentrowali się na definicji, podziałach i zastosowaniu multimediiów w szkolnej edukacji historycznej oraz na zaprezentowaniu wybranych multimediiów jako środków dydaktycznych, stanowiących źródło wiedzy historycznej (Internet, komiks, gry komputerowe, podręczniki elektroniczne, Wikipedia) lub będących źródłem historycznym *sensu stricto* (prasa lokalna, dokumenty osobiste, filmy dokumentalne, relacje audiowizualne). Dużą grupę referentów stanowili też archiwiści. Ich referaty stanowiły prezentację wykorzystania multimediiów w działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej archiwów państwowych lub uczelnianych oraz w edytorstwie źródeł historycznych. Mniej licznie reprezentowani byli pracownicy muzeów. Kilka wystąpień historyków zostało poświęconych wykorzystaniu technologii w warsztacie naukowym historyka (technologia rozpoznawania twarzy, głębokie linkowanie, multimedia). Nie zabrakło też specjalistów w zakresie nauk pomocniczych historii. Wspomnieć wreszcie trzeba o referatach dotyczących wykorzystania multimediiów w kształceniu nauczycieli, archiwistów i zarządców dokumentacją.

Na podstawie wygłoszonych referatów można wysnuć wniosek, że wszyscy prelegenci byli zgodni co do znaczącej roli multimediiów jako narzędzi w pracy ze źródłami historycznymi, zarówno w obszarze badawczym, edytorskim i edukacyjnym. Wobec zmian zachodzących we współczesnym świecie w sferach informacyjno-komunikacyjnych nowe media stawać się będą nieodłącznym elementem warsztatu historyka, archiwisty, dydaktyka i nauczyciela historii. W obszarze, będącym tematem konferencji, rolę multimediiów jest przybliżanie źródeł historycznych zarówno badaczom i nauczycielom historii, jak również całemu społeczeństwu. Istotne znaczenie we wzbogacaniu warsztatu historyka oraz kształceniu studentów mają biblioteki cyfrowe, edycje elektroniczne dokumentów oraz specjalistyczne portale internetowe,

prezentujące źródła historyczne wraz z narzędziami służącymi ich krytyce. Szkolną edukację historyczną wspomagać mogą te multimedia, które umożliwiają kontakt uczniów ze źródłami historycznymi, a więc Internet, e-podręczniki, gry komputerowe itp. Szczególną rolę w tym względzie pełnić powinny internetowe witryny bibliotek i muzeów. Takie zadanie stawiać należy także przed archiwami, z których większość czynnie uczestniczy w edukacji społeczeństwa, wykorzystując w tej materii technologie informatyczne. Nie ma więc żadnych wątpliwości, że przyszłość szeroko rozumianej nauki historycznej opierać się będzie w dużej mierze na multimediami.

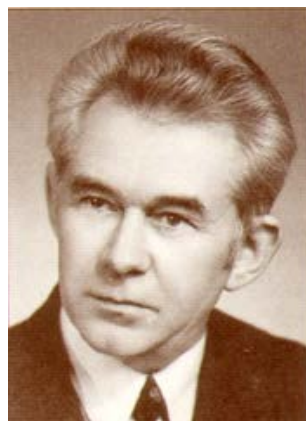
Należy mieć nadzieję, że – zgodnie z zapowiedzią organizatorów – w 2013 r. ukaże się publikacja, zawierająca teksty wszystkich omówionych wyżej wystąpień, uzupełniona także o te referaty, które z różnych względów nie zostały wygłoszone podczas konferencji⁴⁶.

Hubert Mazur

Archiwum Państwowe w Kielcach

SPRAWOZDANIE Z OBCHODÓW JUBILEUSZU 90. ROCZNICY URODZIN PROFESORA ANDRZEJA TOMCZAKA

Andrzej Tomczak urodził się 12 września 1922 roku we wsi Biesiekierz Górzewo, obecnie powiat Zgierz. Jest synem Anieli z domu Twardowskiej oraz ojca Józefa, a wnukiem Kazimierza Twardowskiego – profesora Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, twórcy filozofii uniwersyteckiej. Swoją edukację na poziomie

Andrzej Tomczak

(fot. w: *Dorobek naukowy i dydaktyczny toruńskiego ośrodka archiwistyki*, pod red. H. Robótki, Toruń 2011).

⁴⁶ Były to następujące referaty: dr Lucyna Harc, *E-Biblioteka Historyczna Uniwersytetu Wrocławskiego. Pomysł na reedycję i upowszechnienie śląskich starodruków*; dr Bar-